

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI BERGAMO

Dipartimento
di Lingue, Letterature
e Culture Straniere

Psycholingwistyczne badania wielojęzyczności

Jacopo Saturno, Università di Bergamo & Politechnika Śląska
Dofinansowanie NAWA (program "Polonista")

STRUKTURA WYSTĄPIENIA

- Kontekst badania
- Podstawy teoretyczne: uczenie się języków obcych w wieku dorosłym, interkomprehensja (IK)
- Koncepcja i metodologia badania
- Pierwsze wyniki empiryczne
- Wstępne wnioski

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI BERGAMO

Dipartimento
di Lingue, Letterature
e Culture Straniere

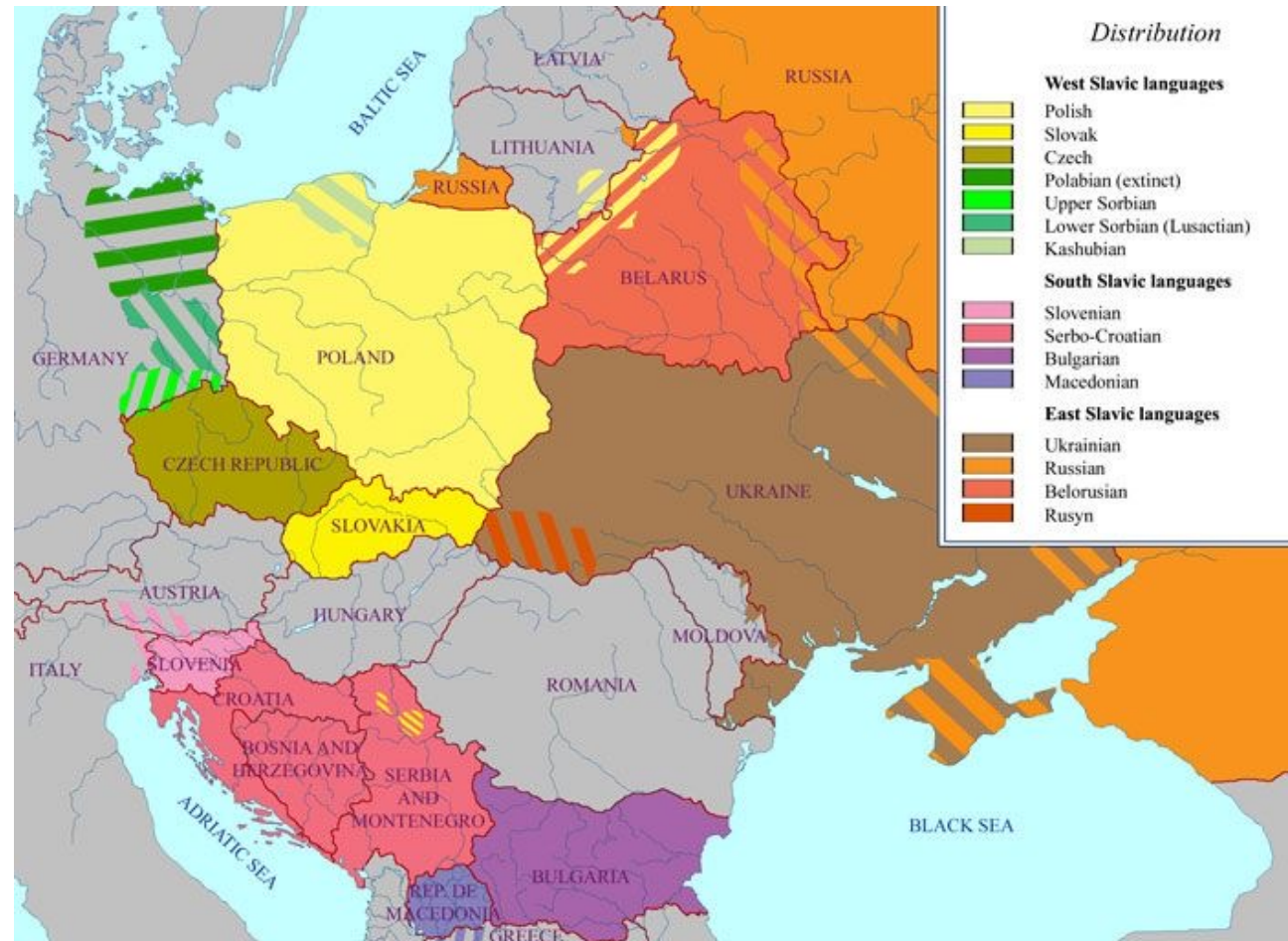
KONTEKST BADANIA

KONTEKST SOCJOLOGICZNY

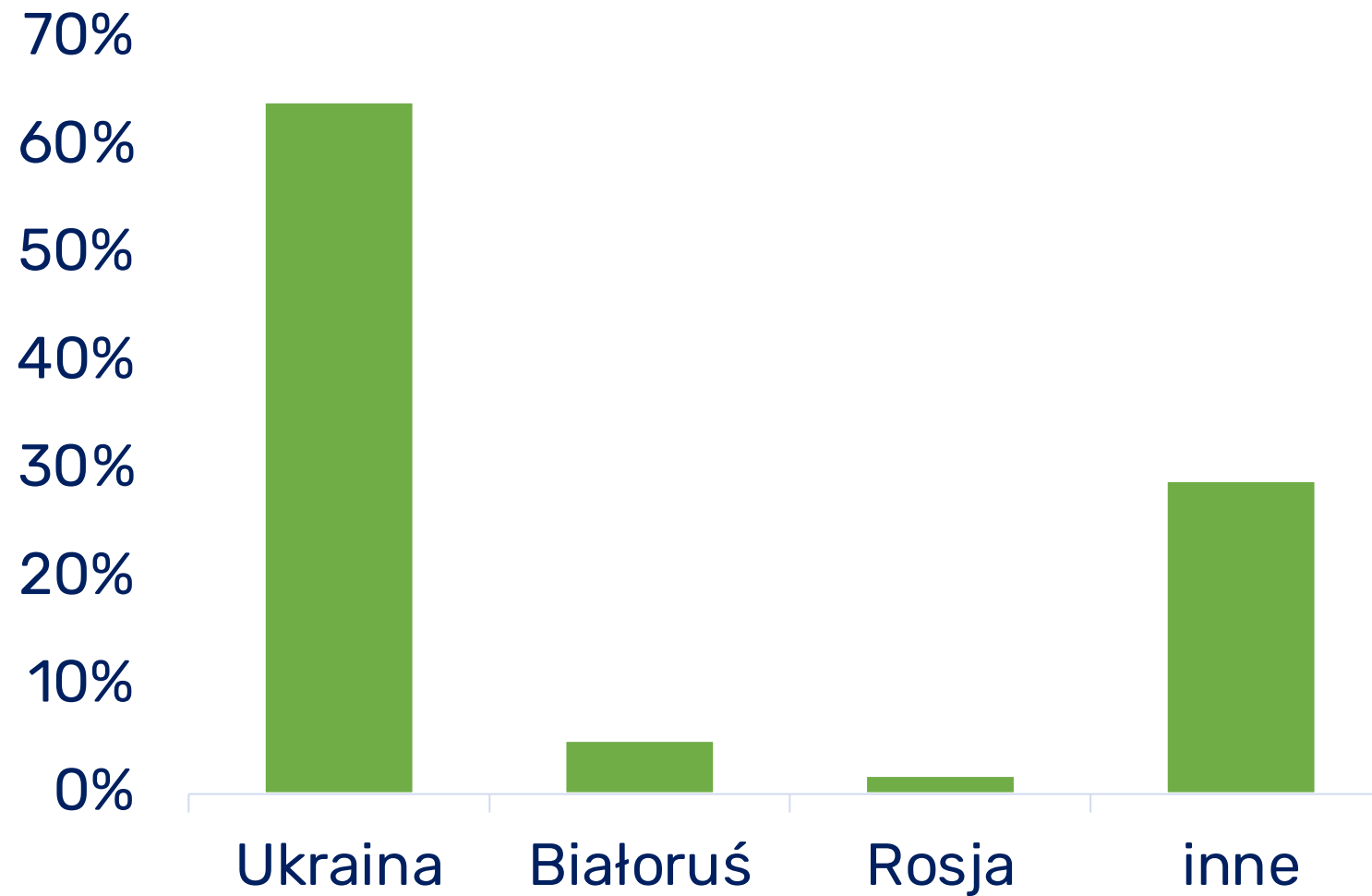
- Wzrost polskiej gospodarki sprzyja imigracji z sąsiadujących krajów spoza UE, w których używa się języków wschodniosłowiańskich (ukraińskiego, rosyjskiego, białoruskiego);
- Imigrację ułatwia bliskość językowa i kulturowa;
- Polski jest popularnym językiem obcym na Ukrainie;
- Słowianie Wschodni stanowią zdecydowaną większość obcokrajowców (i potencjalnych uczniów języka polskiego jako obcego [JPJO]) w Polsce.

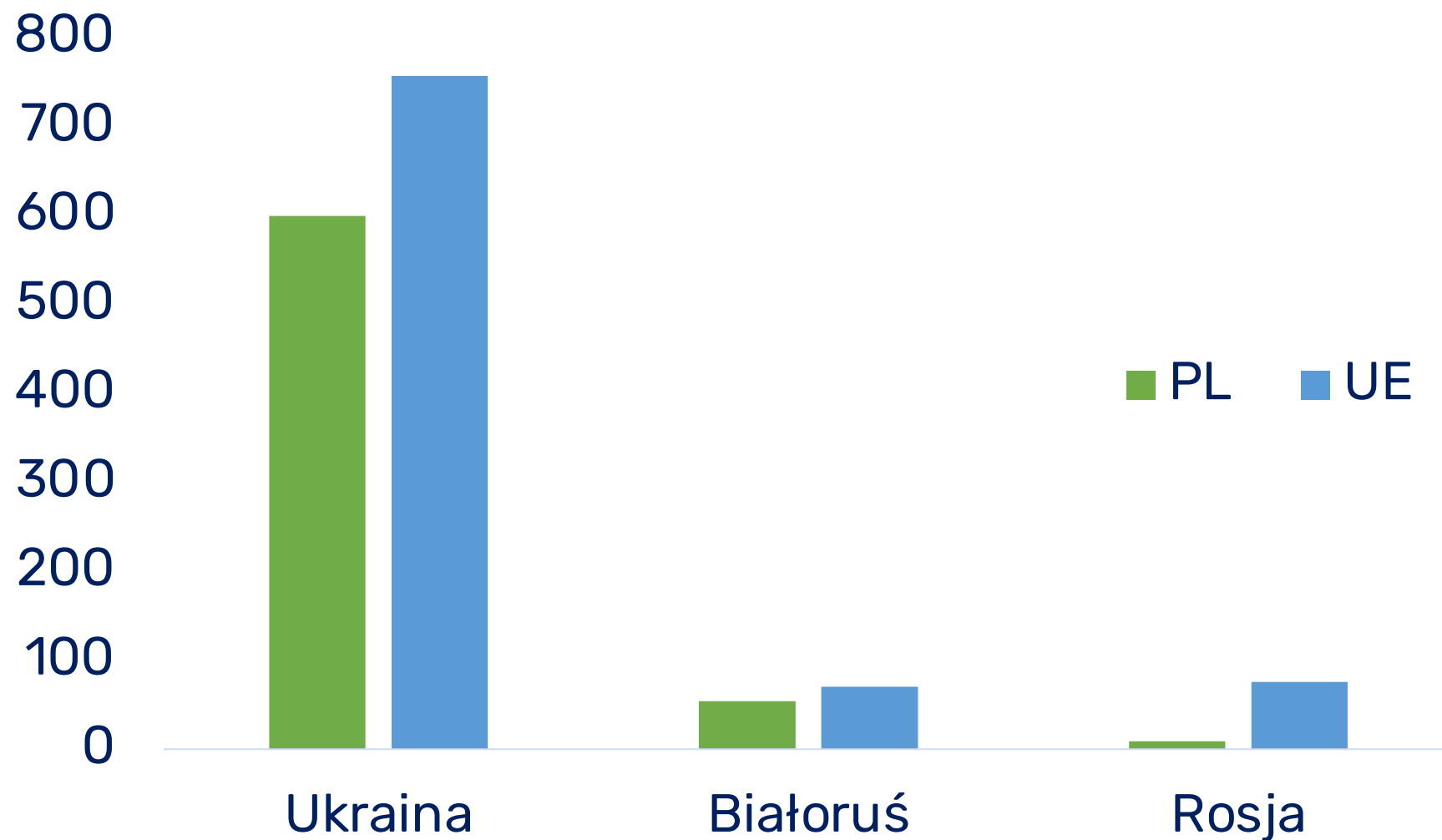
KONTEKST GEOPOLITYCZNY

CUDZOZIEMCY WG. OBYWATELSTWA

ZEZWOLENIA NA ZAMELDOWANIE

KONTEKST JĘZYKOWY

- Język polski i języki wschodniosłowiańskie są zbliżone pod względem gramatyki i słownictwa, co stanowi idealny kontekst dla interkomprehensji;
- Interkomprehensja może a) przyspieszyć lub b) utrudnić akwizycję, ewentualnie prowadząc do fosylizacji;
- Liczni Słowianie Wschodni formalnie uczą się JPJO;
- Powszechna obecność języka angielskiego, zwłaszcza w miastach;
- Rosyjski jest językiem wehikularnym we wschodniosłowiańskiej Europie.

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI BERGAMO

Dipartimento
di Lingue, Letterature
e Culture Straniere

INTERKOMPREENSJA I UCZENIE SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH

INTERKOMPREENSJA

Umiejętność zrozumienia języka, którego nigdy nie uczono się formalnie, ale jest bliski znanemu językowi („językowi pomostowemu”);

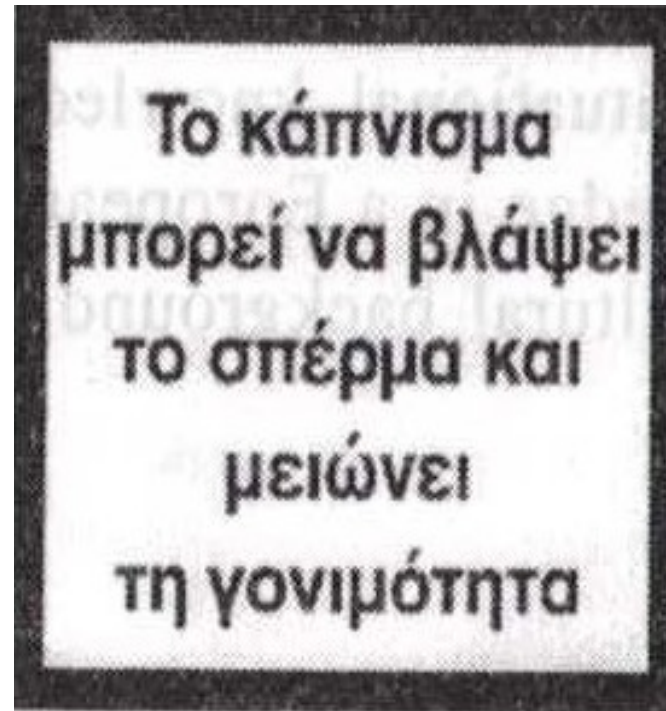
- Oparta na silnym pozytywnym transferze z języka pomostowego, co może korzystnie wpływać na proces przyswajania języka obcego;
- Możliwy transfer negatywny jako potencjalna przeszkoda;
- Oparta na “umiejętnościach częściowych”.

KONTEKST

Το κάπνισμα
μπορεί να βλάψει
το σπέρμα και
μειώνει
τη γονιμότητα

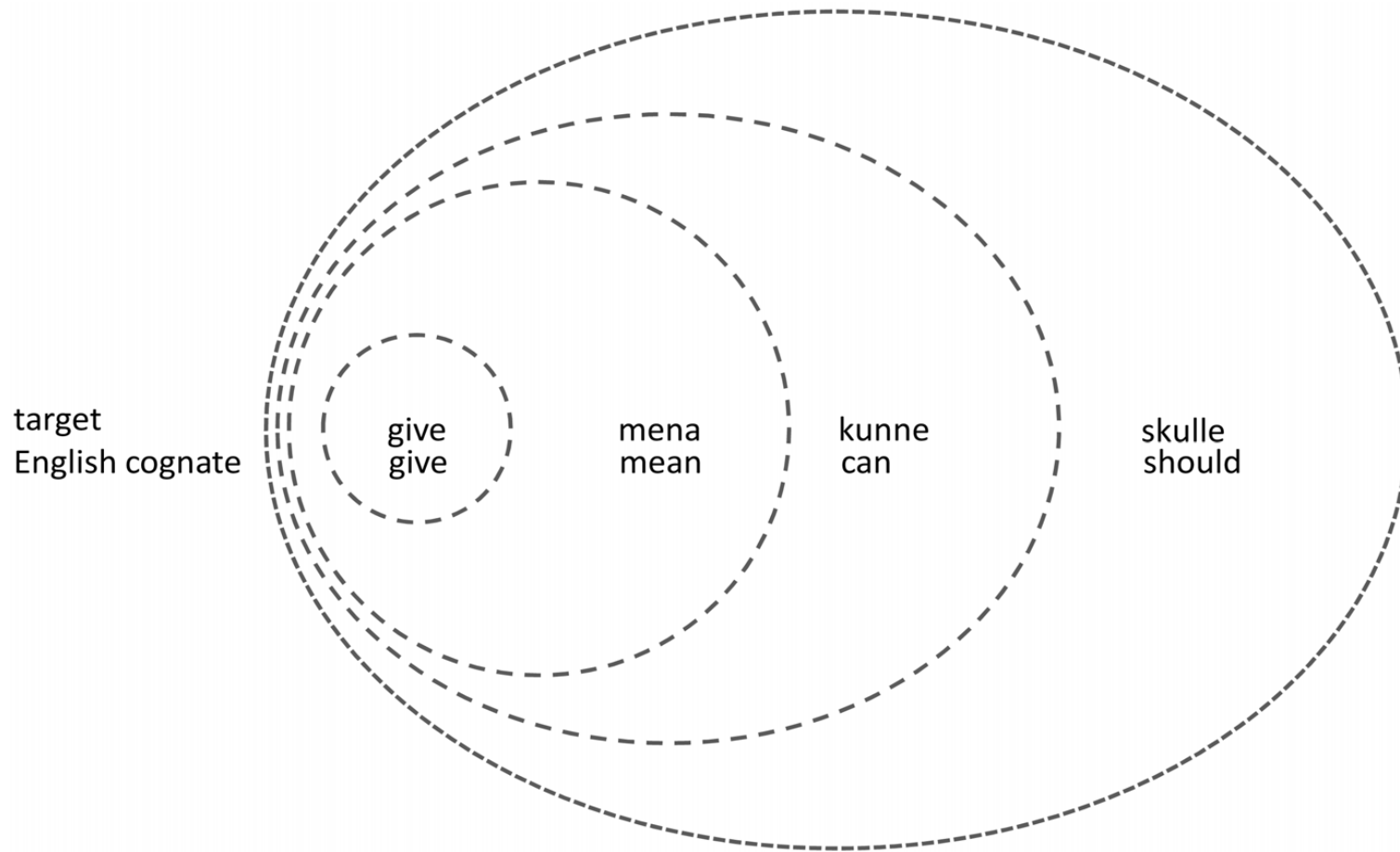
KONTEKST

KONTEKST

POKREWIEŃSTWO I PODOBIEŃSTWO WYRAZÓW

ormiański	<i>ghitem</i>
angielski	<i>wit</i>
łaciński	<i>vidēre</i>
grecki	<i>eidenai</i>
sanskrycki	<i>vid</i>
i.e.	<i>*weid-</i>
"ja wiem"	

ODLEGŁOŚĆ LEVENŠTEINA

a. Czech
Polish

$$\begin{array}{ccccc} p & & l & n & ý \\ p & e & ł & n & y \\ \hline (0 & + & 1 & + & 0.5 & + & 0 & + & 0.5) & / & 5 \end{array}$$

→ 40%

b. Czech
Polish

$$\begin{array}{ccccc} m & o & ř & & e \\ m & o & r & z & e \\ \hline (0 & + & 0 & + & 0.5 & + & 1 & + & 0) & / & 5 \end{array}$$

→ 30%

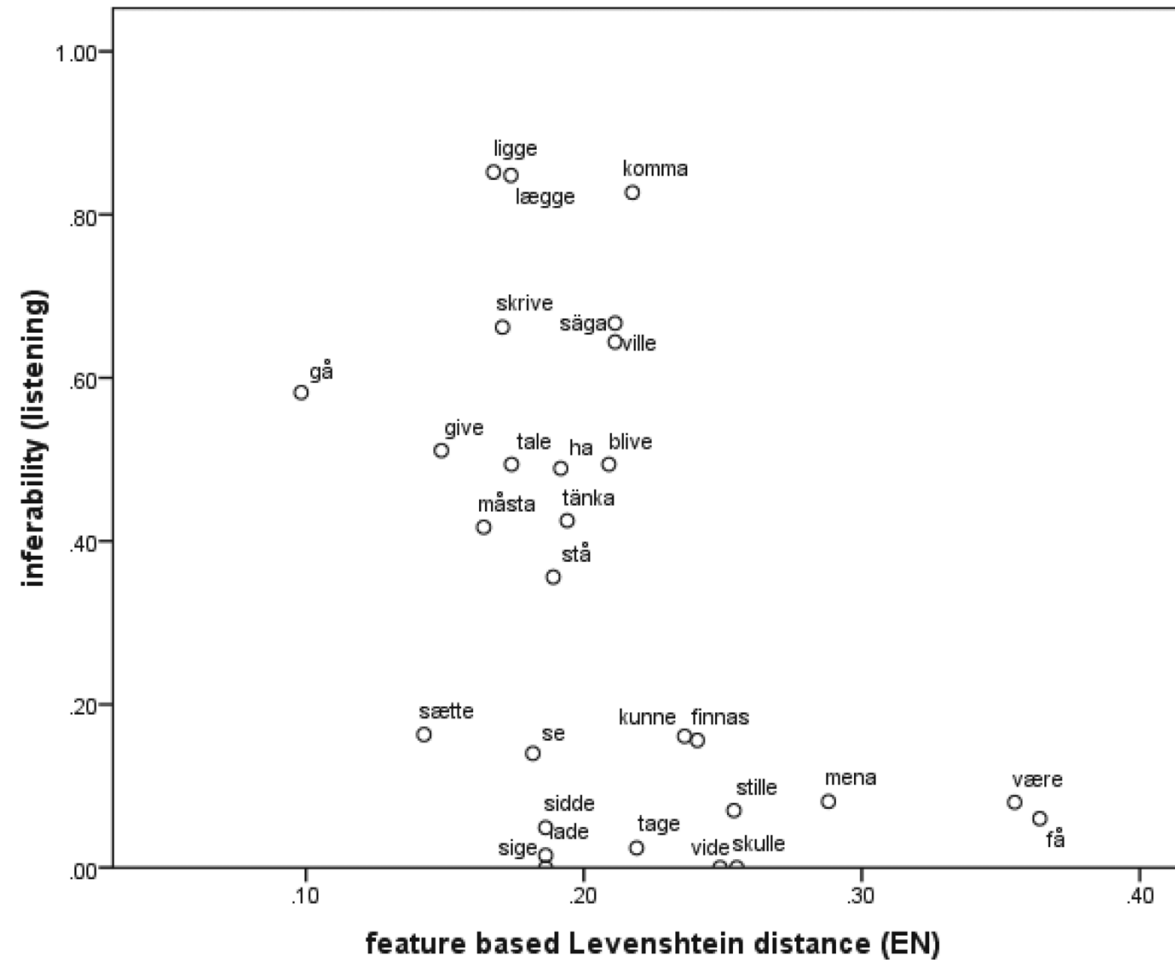
c. Czech
Polish

$$\begin{array}{ccccc} t & ě & & l & o \\ c & i & a & ł & o \\ \hline (1 & + & 1 & + & 1 & + & 0.5 & + & 0) & / & 5 \end{array}$$

→ 70%

ODLEGŁOŚĆ LEVENŠTEINA A ROZUMIENIE

STRUKTURA ZDANIA W FAZACH POCZĄTKOWYCH

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI BERGAMO

Dipartimento
di Lingue, Letterature
e Culture Straniere

Charlie Chaplin „dzisiejsze czasy”

"THE BASIC VARIETY"

Holz *sicher* *Schiff*

drewno bezpieczny statek

'belka utrzymuje statek w miejscu'

zasady składniowe: NP1 PRED NP2

zasady semantyczne: *controller first* → zasada pierwszego imiona

zasady pragmatyczne: *focus last*

FORMA (NIE)PODSTAWOWA

a. *videla* *volk-e*

zobaczyła wilk-NON_NOM

'zobaczyła wilka'

b. *vilk-a* *prinës* *balerina*

widelec-NOM przyniosła ballerina-NOM

'widelec przyniosła balerina'

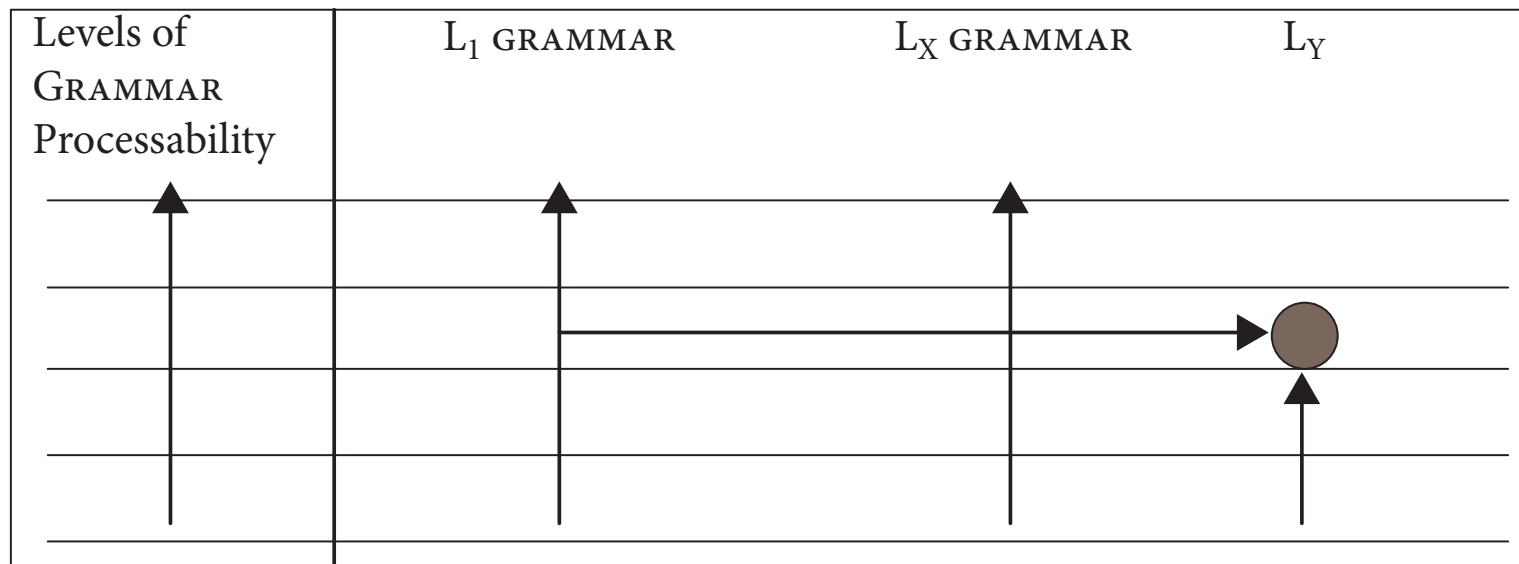
SEKWENCJA AKWIZYCJI JĘZYKA ROSYJSKIEGO J.O.

STRUCTURES	AL	MA	JO	EL	CA	LI	AB	MT
OBJ_{ACC} V (SUBJ)	-4	-4	-3	-4	-4	-5	+4	+4
(OBJ) V SUBJ_{NOM}	(+3)	(+1 -3)	(+1 -2)	(+4)	(+4)	(+4)	(+4)	(+4)
ADJ (SUBJ) V OBJ_{ACC}					-1	+4	+4	+2 -1
ADJ SUBJ_{NOM} V (OBJ)					+3	+6	+9	+6
(SUBJ) V OBJ_{INST}	-1	-1		+1	+1 -1	+2	+2	+2
(SUBJ) V OBJ_{non-NOM}	+8 -9	+7 -2	+15	+6 -8	+3 -2	+14 -2	+9 -8	+12 -3
SUBJ_{NOM} V (OBJ)	+26	+32	+31	+40	+25	+32	+45	+28

Numbers in brackets are irrelevant for determining learners' progress; cf. the analysis

“DEVELOPMENTALLY MODERATED TRANSFER”

- Rozwój języka obcego postępuje wg uniwersalnej ścieżki.
- Struktura językowa może być przeniesiona ze znanego języka do nowego, ale tylko wtedy, gdy uczący się jest gotowy do jej przetwarzania.

V2 W JĘZYKACH GERMAŃSKICH

L1 SE	<i>igår</i> wczoraj	<i>rest</i> pojechał	<i>han</i> on	<i>till</i> do	<i>Stockholm</i> Sztokholmu	<i>ADV V S</i>
TL GE	<i>gestern</i> wczoraj	<i>fuhr</i> pojechał	<i>er</i> on	<i>nach</i> do	<i>Stockholm</i> Sztokholmu	<i>ADV V S</i>
L2 GE	<i>gestern</i> wczoraj	<i>er</i> on	<i>fuhr</i> pojechał	<i>nach</i> do	<i>Stockholm</i> Sztokholmu	<i>ADV SV</i>
ENG	<i>yesterday</i>	<i>he</i>	<i>went</i>	<i>to</i>	<i>Stockholm</i>	<i>ADV SV</i>

BIERNIK W LICZBIE MNOGIEJ

	żywotny męskoosobowy		żywotny niemęskoosobowy	
	POL	ROS	POL	ROS
<i>to jest/eto</i>	<i>student/ci</i>	<i>student-y</i>	<i>balerin-y</i>	<i>balerin-y</i>
<i>lubię/ ja ljublju</i>	<i>student-ów</i>	<i>student-ov</i>	<i>balerin-y</i>	<i>balerin-∅</i>
<i>nie ma/net</i>	<i>student-ów</i>	<i>student-ov</i>	<i>balerin-∅</i>	<i>balerin-∅</i>

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI BERGAMO

Dipartimento
di Lingue, Letterature
e Culture Straniere

PRZYSWAJANIE JPJO PRZEZ SŁOWIAN WSCHODNICH

KRÓTKOTERMINOWE CELE BADAWCZE

Opis nabywania JPJO przez użytkowników wschodniosłowiańskich z wielu punktów widzenia, w tym:

- socjolingwistyczne aspekty migracji;
- opinie nauczycieli na temat umiejętności Słowian Wschodnich, włączenie do praktyki pedagogicznej, dostępne materiały;
- opinie uczniów na temat ich umiejętności, dydaktyki, rola języka rodzimego;
- rzeczywiste umiejętności językowe uczniów.

DŁUGOTERMINOWE CELE BADAWCZE

- Opisanie roli bliskości typologicznej języka rodzimego/docelowego w procesie akwizycji;
- Opracowanie odpowiednich zasobów dydaktycznych wspierających pozyskiwanie JPJO z wykorzystaniem zasobów języka rodzimego;
- Opracowanie polityki językowej, aby ułatwić integrację językową osób posługujących się językiem wschodniosłowiańskim ze społeczeństwem polskim.

METODOLOGIA

Dane są zbierane z wielu źródeł w układzie skrzyżowanym, aby uzyskać różne spojrzenia na to samo zjawisko.

	nauczyciele	uczący się
informacje socjologiczne	-	ankieta
profil uczestników	ankieta	
metody i materiały dydaktyczne		
ocena umiejętności językowych		
umiejętności językowe	-	test językowy

TEST POWTÓRZENIA

- Procedura: uczestnicy a) słuchają zdania, 2) wykonują zadanie logiczne hamujące pamięć roboczą, 3) powtarzają usłyszane wcześniej zdanie;
- Test ma charakter rekonstrukcyjny: ponieważ pamięć robocza jest zahamowana, zdania nie mogą być zapamiętane jako sekwencje dźwięków, ale jedynie jako sekwencję znaczeń;
- Uczestnicy ponownie kodują znaczenie docelowe (tak, jak je zrozumieli) w zależności od obecnego stanu znajomości języka.

TEST POWTÓRZENIA

Test obejmuje 11 struktur morfo-składniowych, które zostały uznane za potencjalnie problematyczne w świetle analizy kontrastywnej:

- Morfologia przypadków (6x);
- Morfologia werbalna, m.in. końcówki fleksyjne, tryb warunkowy (3x);
- Morfoskładnia (1x);
- Użycie czasownika łącznikowego *być* (1x).

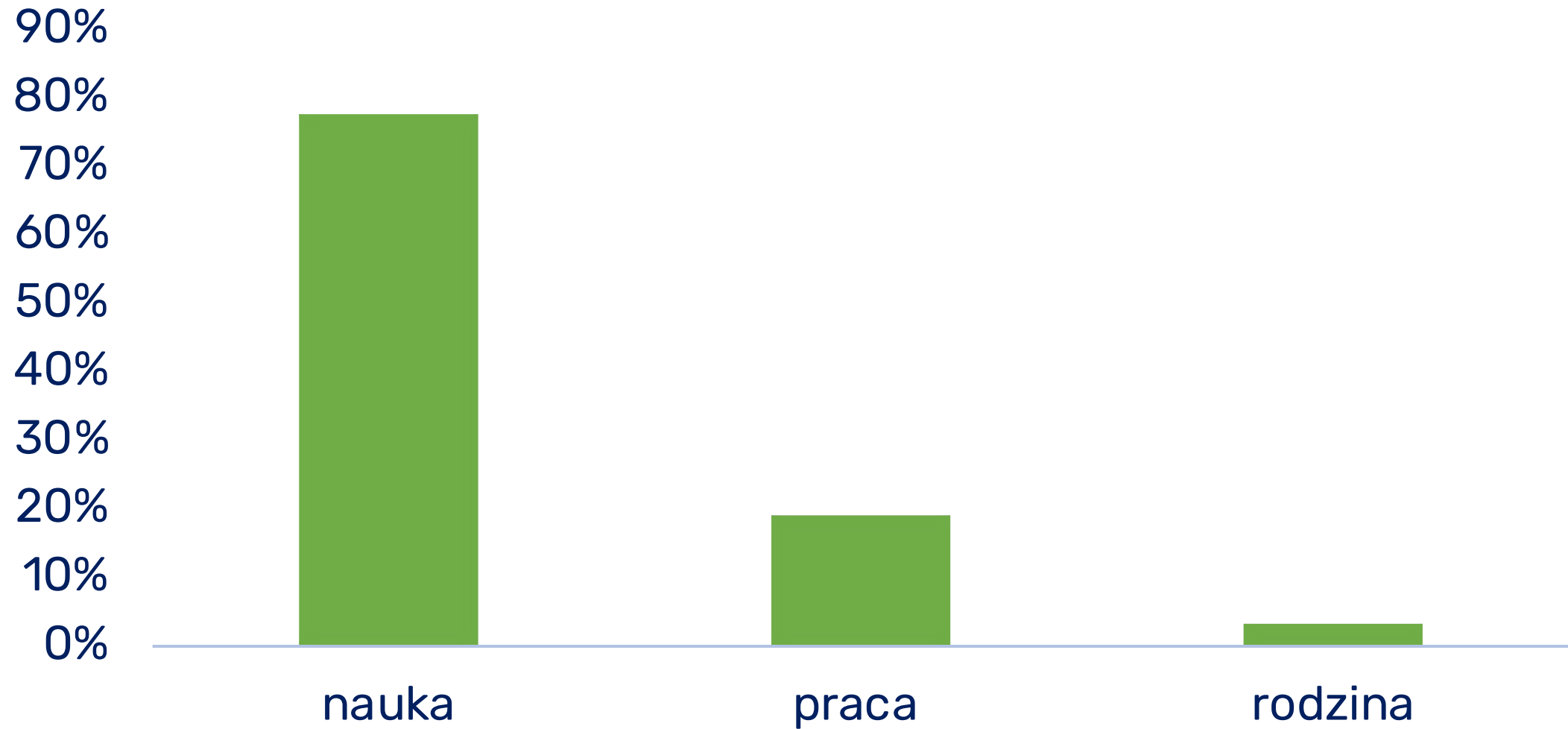

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI BERGAMO

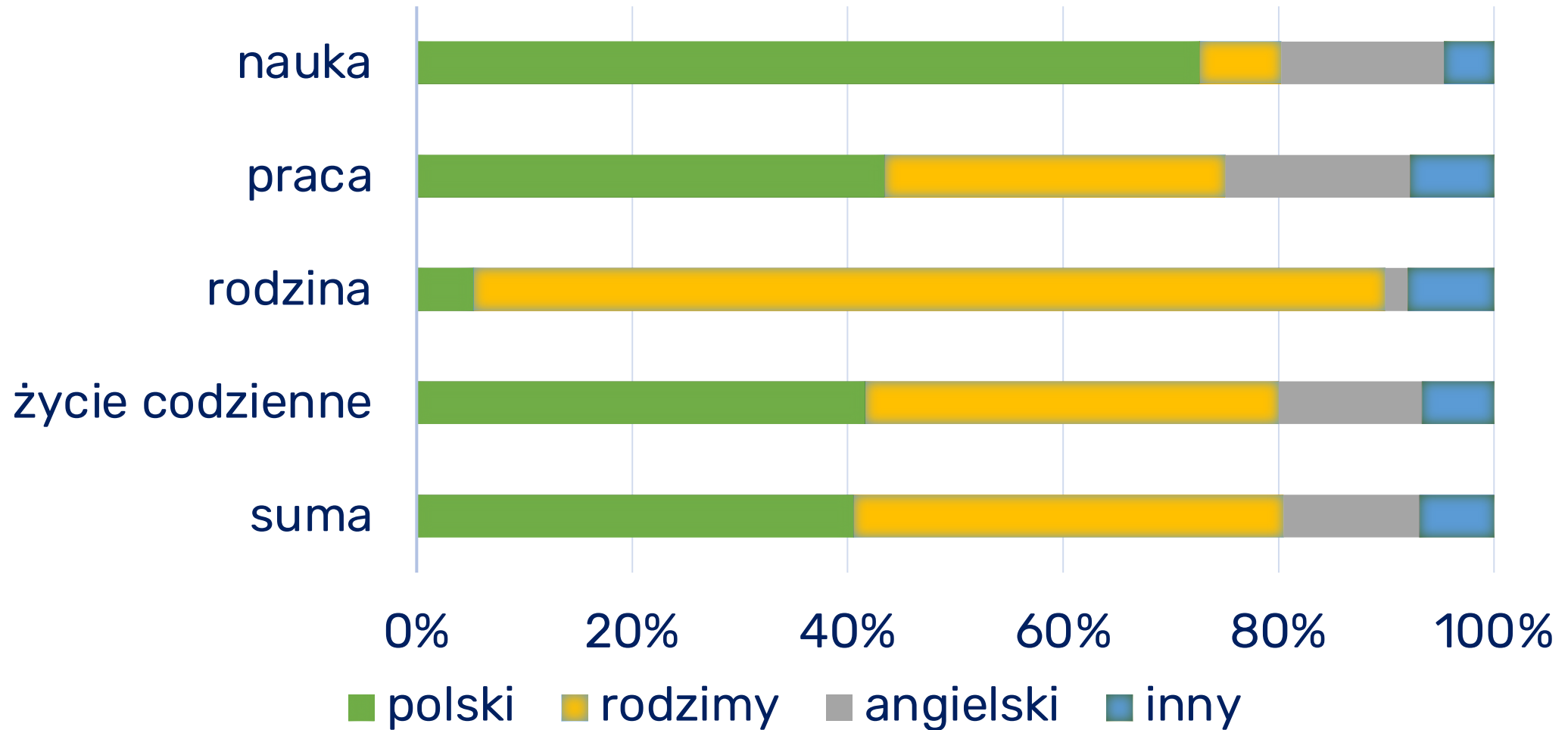
Dipartimento
di Lingue, Letterature
e Culture Straniere

PIERWSZE WYNIKI

CELE IMIGRACJI

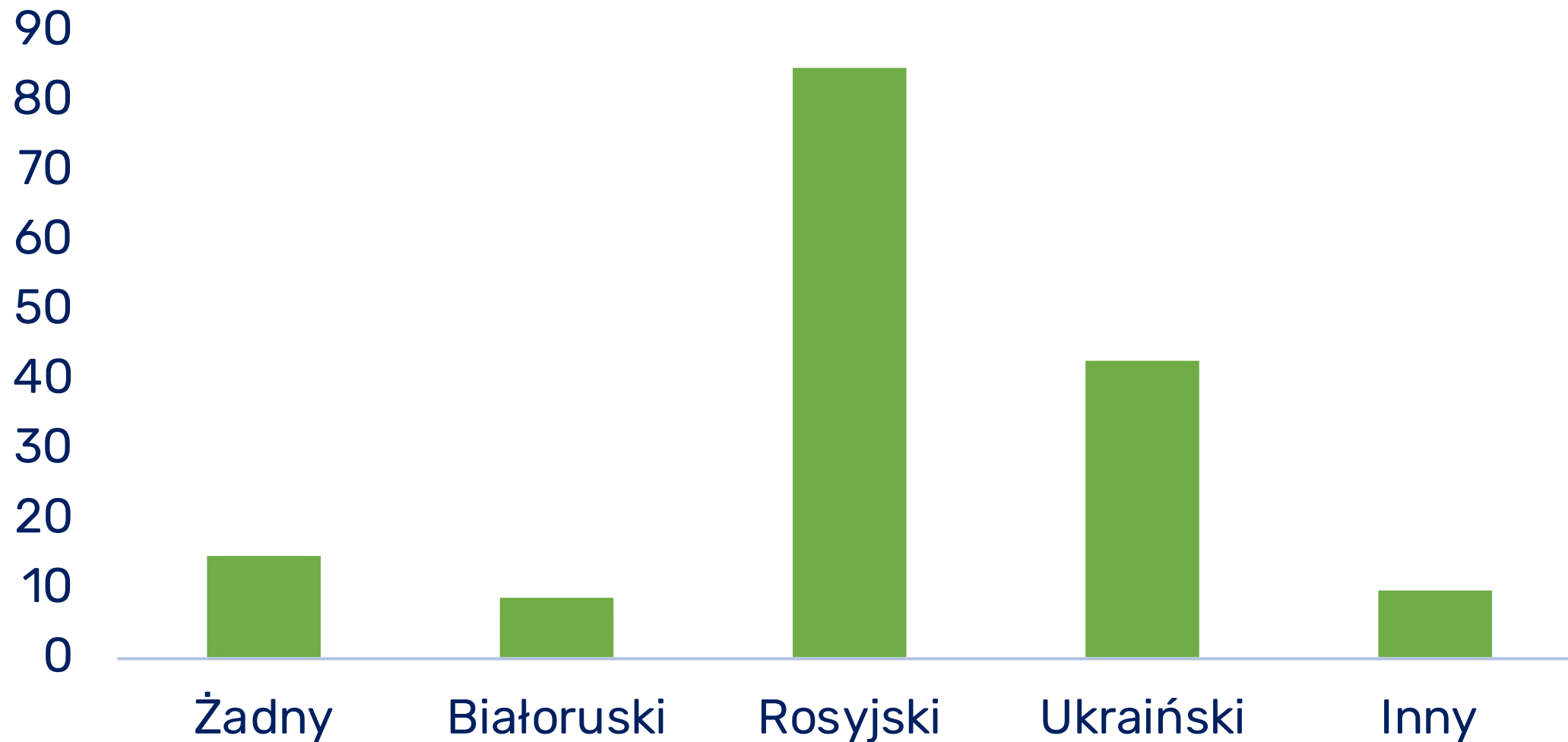
UŻYCIE JĘZYKA WEDŁUG KONTEKSTU

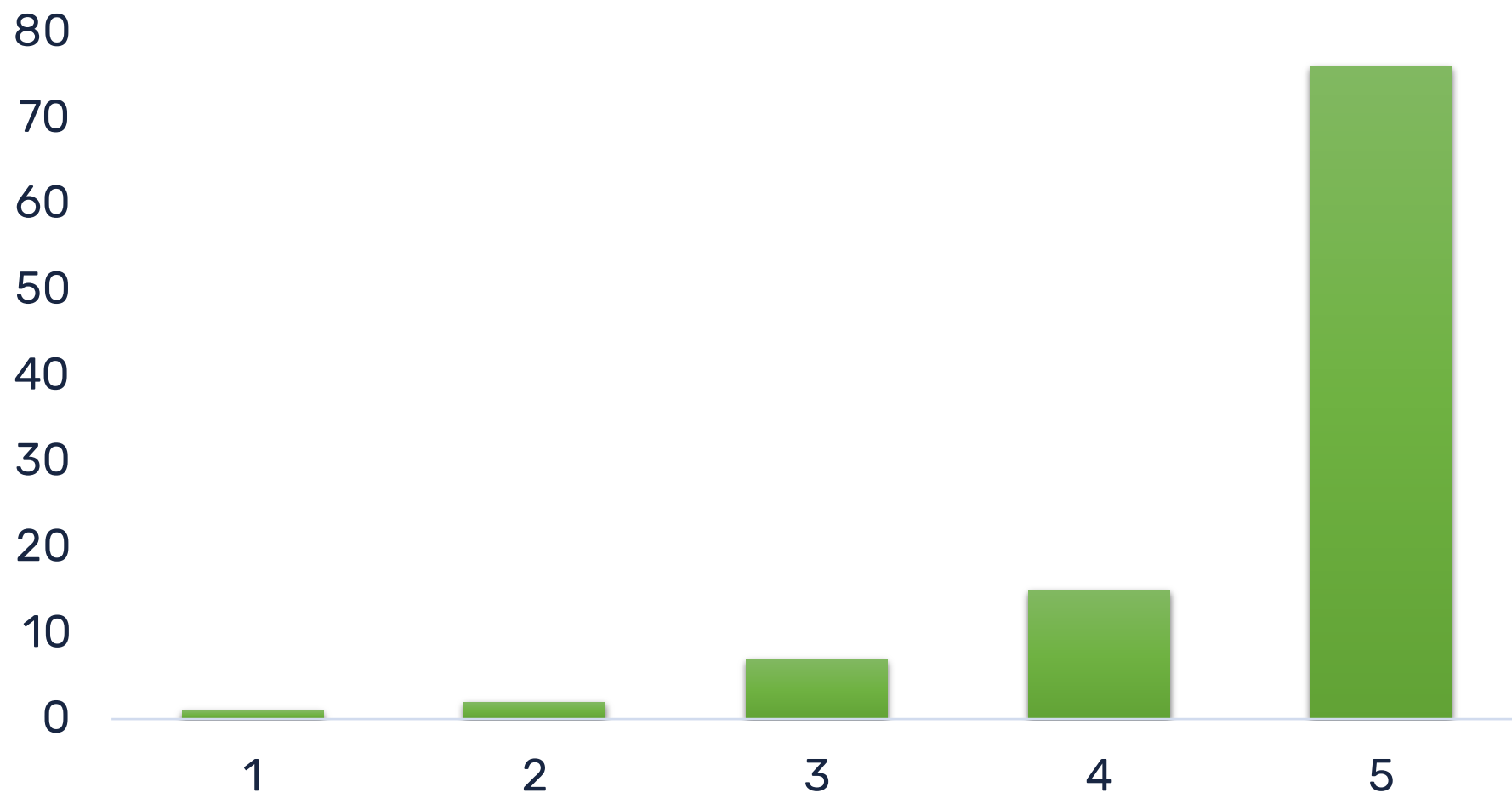
PLANOWANA DŁUGOŚĆ POBYTU W POLSCE

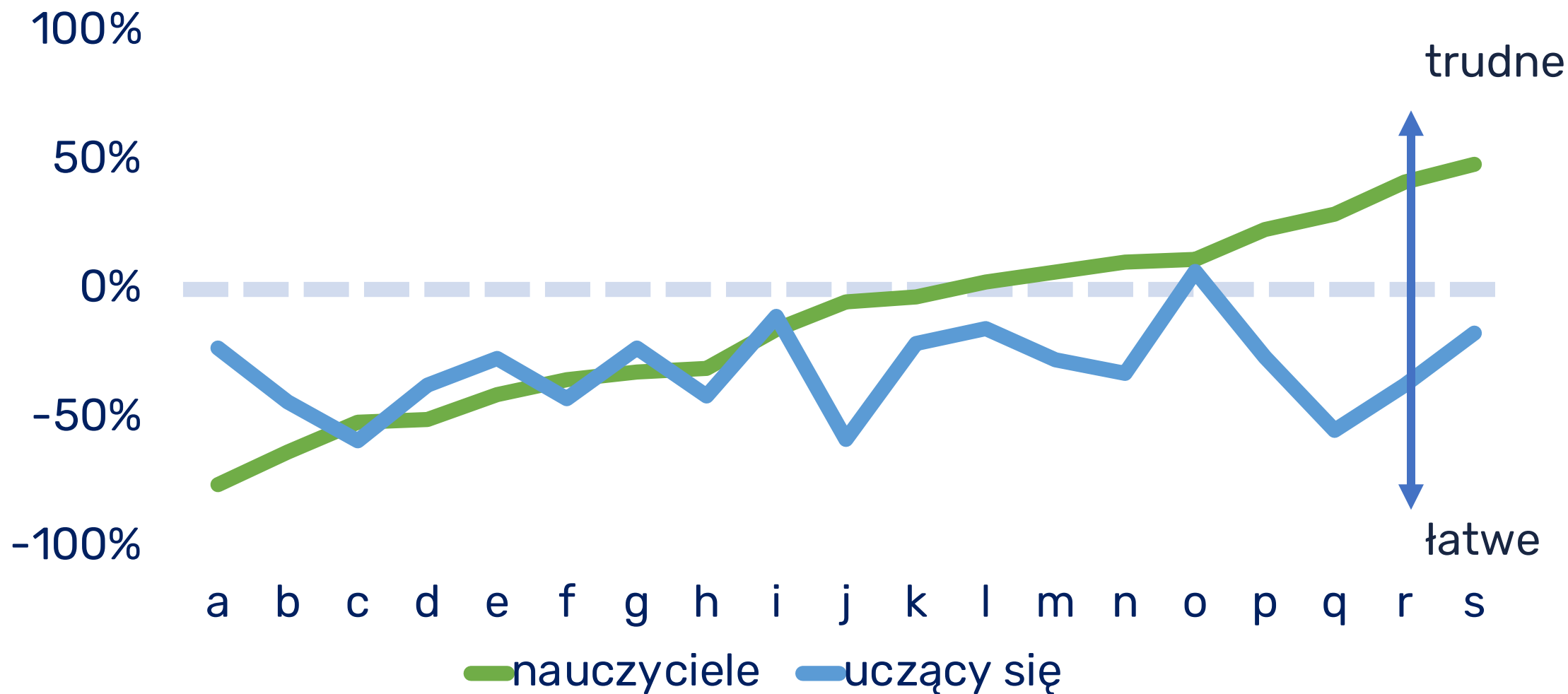
ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW SŁOWIAŃSKICH

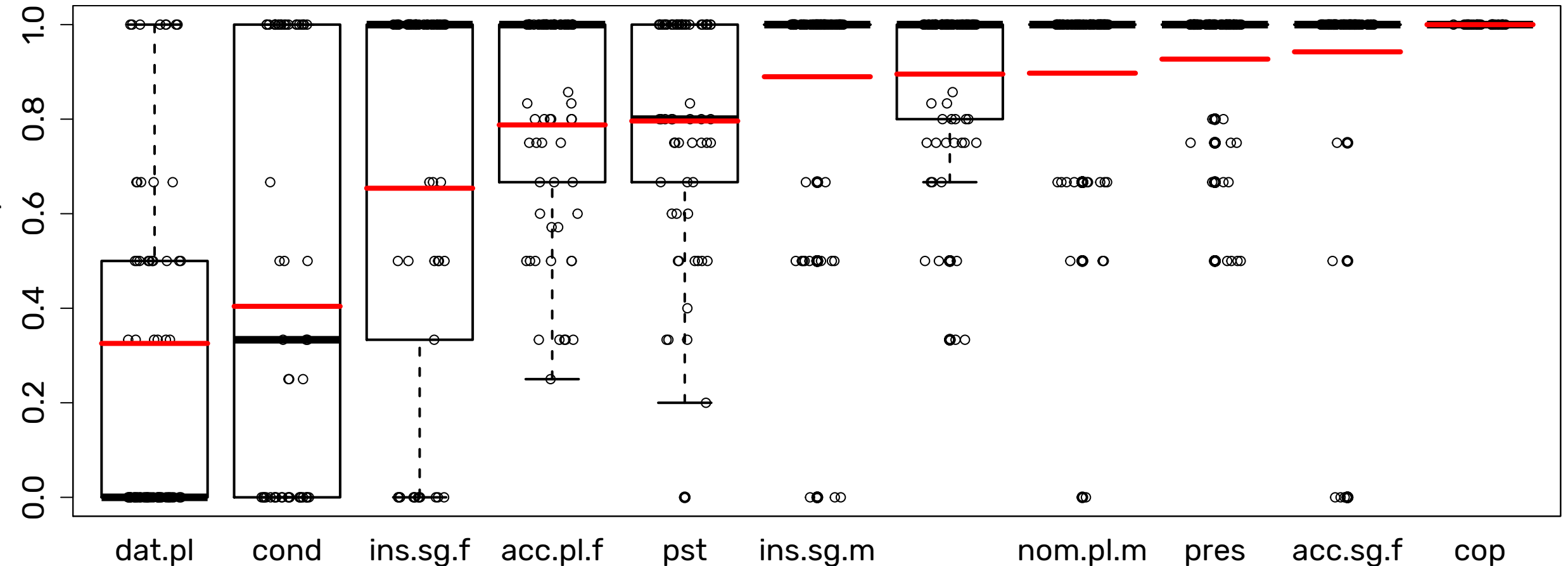
ŚWIADOMOŚĆ BLISKOŚCI MIĘDZY JĘZYKAMI

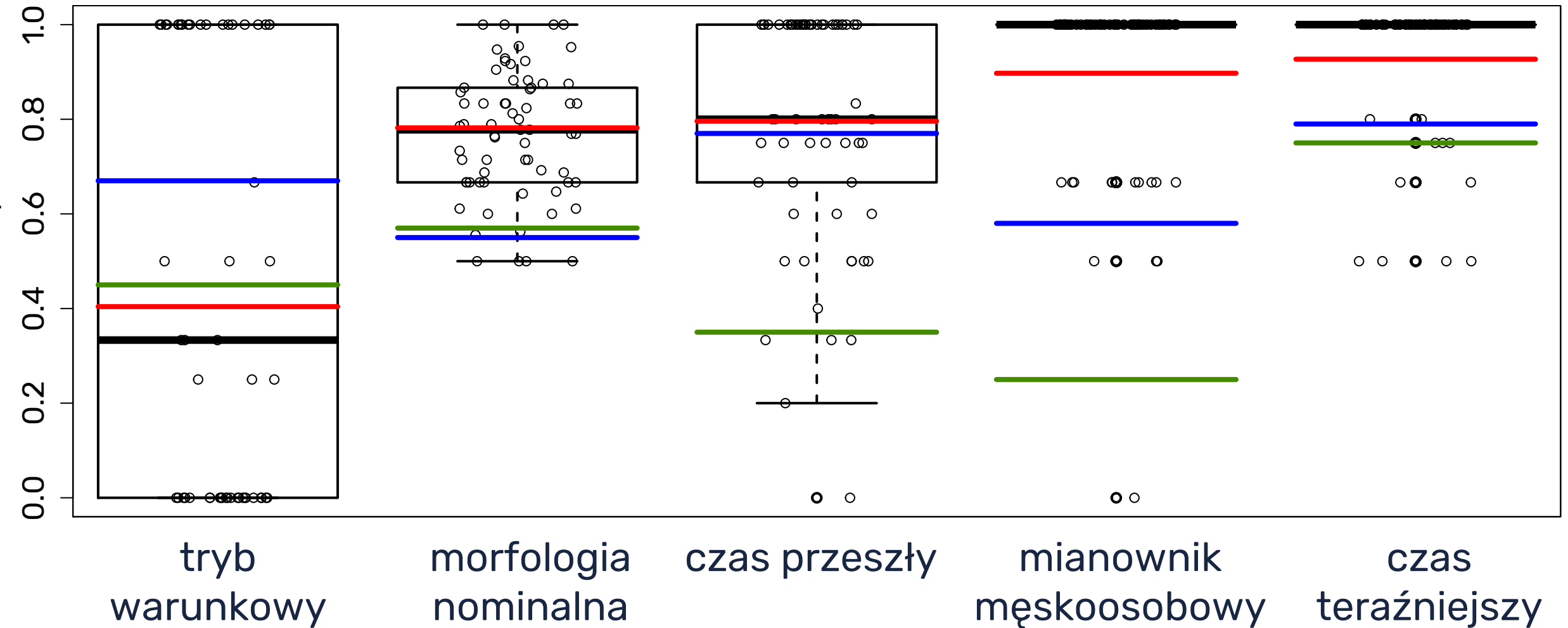
OCENA TRUDNOŚCI MORFOSKŁADNI

WYNIKI WEDŁUG STRUKTURY DOCELOWEJ

OCENA TRUDNOŚCI I WYNIKI TESTU

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI BERGAMO

Dipartimento
di Lingue, Letterature
e Culture Straniere

ZAKOŃCZENIE

WORK IN PROGRESS

- Wciąż za wcześnie, by spojrzeć na szerszy obraz – zbieranie danych zostało dopiero niedawno zakończone;
- Dane nie potwierdzają niektórych założeń i przekonań, dotyczących przyswajania języka obcego, który jest typologicznie zbliżony do języka rodzimego osób uczących się;

→ **Lepsze zrozumienie rzeczywistej ścieżki przyswajania JPJ0 przez użytkowników wschodniosłowiańskich będzie pomocne w poprawie sukcesu przyswajania polszczyzny przez tę dużą grupy uczniów.**

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI BERGAMO

Dipartimento
di Lingue, Letterature
e Culture Straniere

Psycholingwistyczne badania wielojęzyczności

Jacopo Saturno, jacopo.saturno@unibg.it

BIBLIOGRAFIA

- Artoni, Daniele & Magnani, Marco. 2015. Acquiring case marking in Russian as a second language: an exploratory study on subject and object. In Bettoni, Camilla & Di Biase, Bruno (eds.), Grammatical development in second languages: Exploring the boundaries of Processability Theory, 177–193. Amsterdam: EuroSLA.
- Bardel, Camilla & Falk, Ylva. 2007. The role of the second language in third language acquisition: the case of Germanic syntax. Second Language Research 23(4). 459–484.
- Berthele, Raphael. 2011. On abduction in receptive multilingualism. Evidence from cognate guessing tasks. Applied Linguistics Review 2. 191–220.
- Bettoni, Camilla & Di Biase, Bruno. 2015. Processability Theory: theoretical bases and universal schedules. In Bettoni, Camilla & Di Biase, Bruno (eds.), Grammatical development in second languages: Exploring the boundaries of Processability Theory, 19–80. Amsterdam: EuroSLA.
- Bohnacker, Ute. 2006. When Swedes begin to learn German: from V2 to V2. Second Language Research 22(4). 443–486.

BIBLIOGRAFIA

- EuroStat. 2020. Residence permits - statistics on first permits issued during the year. (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Residence_permits_-_statistics_on_first_permits_issued_during_the_year&oldid=507019#First_residence_permits_.E2.80.94_an_overview)
- Fischer, Andrea & Jágrová, Klára & Stenger, Irina & Avgustinova, Tania & Klakow, Dietrich & Marti, Roland. 2016. Orthographic and Morphological Correspondences between Related Slavic Languages as a Base for Modeling of Mutual Intelligibility. Proceedings of the Tenth International Conference on Language Resources and Evaluation, 4202–4209. Portorož.
- Główny Urząd Statystyczny. 2020. Sytuacja demograficzna Polski do roku 2019. Migracje zagraniczne ludności. (<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/migracje-zagraniczne-ludnosci/sytuacja-demograficzna-polski-do-roku-2019-migracje-zagraniczne-ludnosci,16,1.html>)
- Håkansson, Gisela. 2001. Against Full Transfer - evidence from Swedish learners of German. Working Papers 48. 67–86.

BIBLIOGRAFIA

- Håkansson, Gisela & Pienemann, Manfred & Sayehli, Susan. 2002. Transfer and typological proximity in the context of second language processing. *Second Language Research* 18(3). 250–273.
- Kempe, Vera & MacWhinney, Brian. 1998. The acquisition of case marking by adult learners of Russian and German. *Studies in Second Language Acquisition* 20(3). 543–587.
- Klein, Wolfgang & Perdue, Clive. 1992. *Utterance structure: developing grammars again*. Amsterdam: John Benjamins.
- Levelt, Willem. 1989. *Speaking: From Intention to Articulation*. Cambridge (MA): MIT Press.
- Levenštejn, Vladimir. 1966. Binary Codes Capable of Correcting Deletions, Insertions and Reversals. *Soviet Physics Doklady* 10(8). 707–710.
- Ollivier, Christian. 2005. Developing strong receptive competence in order to preserve cultural and linguistic diversity. A new approach to intercomprehension and its didactics. In Šopov, Todor (ed.), *Intercomprehension analysis: a textbook*, 28–45. Sofia: St. Kliment Ohridski University Press: Zachary Stojanov Press.

BIBLIOGRAFIA

- Saturno, Jacopo. 2020. Utterance structure in the initial stages of Polish L2 acquisition: from semantics to case morphology (Eurosla Studies). Berlin: Language Science press.
(<https://langsci-press.org/catalog/book/265>)
- VanPatten, Bill. 2000. Thirty years of input (or intake, the neglected sibling). In Schwierzbin, Bonnie & Morris, Frank & Anderson, Michael & Klee, Carol & Tarone, Elaine (eds.), Social and cognitive factors in Second Language Acquisition: Selected proceedings of the 1999 Second Language research forum, 287–311. Somerville: Cascadia Press.

